

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa T. Z.
przeciwko J. K. i P. M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego J. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt I AGa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 15 listopada 2017 r., zasądającego solidarnie od pozwanych J. K. i P. M. na rzecz powódki T. Z. kwotę 316 332,32 zł z bliżej oznaczonymi odsetkami, z zastrzeżeniem odpowiedzialności solidarnej także z pozwanym M. K., wobec którego uprawomocnił się w całości nakaz zapłaty, i oddalającego powództwo w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany J. K. wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jego zdaniem, „Oczywista zasadność skargi polega na naruszenie przepisów prawa materialnego a polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy i niezważeniu wszystkich argumentów natury materialnoprawnej. Nie uwzględnienie

powyższej okoliczności w sposób niebudzący wątpliwości stanowi naruszenie wymienionych regulacji. W ocenie skarżącego naruszenie prawa materialnego w tym przypadku nie budzi wątpliwości, pozostaje oczywiste i daje się stwierdzić przy wykorzystaniu podstawowego instrumentarium prawniczego - poprzez zwyczajne sięgnięcie do treści wymienionych uregulowań”.

Ponadto, w ramach zarzutów naruszenia przepisów postępowania, skarżący zarzucił mające skutkować nieważnością postępowania naruszenie art. 126 § 2 w związku z art. 139 § 1 w związku z art. 136 § 2 w związku z art. 379 pkt 5 w związku z art. 504 § 2 k.p.c. przez uznanie, że doręczenie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 6 czerwca 2013 r. na nieaktualny adres pozwanego M. K., która to okoliczność była znana Sądowi Okręgowemu z urzędu, spowodowało uprawomocnienie się tego nakazu wobec braku wniesienia sprzeciwu oraz naruszenie art. 502¹ § 1 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. przez jego niezastosowanie i nieuchylenie rzeczzonego nakazu w sytuacji, w której stało się wiadome, iż nakaz nie mógł zostać doręczony ze względu na nieaktualność wskazanego w pozwie adresu tego pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi

kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Ze względu na treść art. 398¹ § 1 k.p.c., dopuszczalne jest badanie przez Sąd Najwyższy wyłącznie nieważności przed sądem drugiej instancji. Kwestia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji może być badana jedynie pośrednio, poprzez przytoczenie przez skarżącego w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzutu naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. lub art. 386 § 2 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5. poz. 81; z dnia 14 grudnia 2001 r., V CKN 556/00, nie publ., z dnia 25 listopada 2011 r., II CSK 182/11, nie publ.; z dnia 24 maja 2012 r., V CSK 255/11, nie publ.; z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 536/11, nie publ.; z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 446/13, nie publ.; z dnia 13 maja 2016 r., III CSK 26/15, nie publ.; z dnia 24 listopada 2016 r., II CSK 142/16, nie publ.). Podnoszona przez skarżącego nieważność postępowania związana z nieprawidłowym doręczeniem nakazu zapłaty pozwanemu M. K. dotyczy postępowania przed sądem pierwszej instancji, jednakże mimo to nie sformułował on stosownych zarzutów procesowych. Wskazana przyczyna nieważności nie mogła mieć miejsca w postępowaniu drugoinstancyjnym, które zostało zainicjowane środkami zaskarżenia wniesionymi przez pozostałych pozwanych, w tym skarżącego i to tych pozwanych dotyczy zaskarżony wyrok. Nie zachodzi zatem podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji, którą Sąd Najwyższy zobligowany jest uwzględnić z urzędu.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27

października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżący nie wykazał, by wyrok Sądu Apelacyjnego był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami. Jest tak już dlatego, że zgodnie z jednolitą linią orzecniczą Sądu Najwyższego na etapie rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania ocenie podlegają tylko wskazane przyczyny z art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi z art. 3983 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. i ich uzasadnienie, co oznacza, iż skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, z dnia 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 157, z dnia 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, nie publ., z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, nie publ., z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., z dnia 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, nie publ.). Podstawy skargi kasacyjnej oraz podstawy przyjęcia jej do rozpoznania nie są tożsame, stąd też powołanie się przez skarżącego na występowanie podniesionych w skardze podstaw kasacyjnych nie stanowi właściwego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Niezależnie od tego należy zwrócić uwagę, że przesłankami odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. w świetle art. 299 § 1 k.s.h. są istnienie zobowiązania spółki, a ściślej jego podstawy, w czasie sprawowania przez nich funkcji członków zarządu oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania z majątku spółki z o.o. zarówno w okresie sprawowania funkcji przez członków zarządu, jak i już po ich odwołaniu, co musi udowodnić powód. Pozwany członek zarządu może się od tej odpowiedzialności uwolnić przez wykazanie, że przestał pełnić tę funkcję przed powstaniem zobowiązania spółki albo - w sytuacji przeciwnej - przez wykazanie przesłanek określonych w art. 299 § 2 k.s.h. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 286/16,

nie publ. i powołane w nim orzecznictwo). Stosownie do wiążących w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.) ustaleń faktycznych skarżący był członkiem zarządu spółki O.sp. z o.o. od dnia 30 kwietnia 2008 r. do dnia 2 lutego 2010 r. i w tym czasie istniała już podstawa zobowiązania wynikająca ze spornej pożyczki z dnia 9 lutego 2007 r. oraz podstawa do zgłoszenia wniosku o upadłość, który nie został jednak złożony, a postępowania układowe - wszczęte. Zarzut dotyczący zastosowania w sprawie przepisu art. 299 k.s.h. w nieobowiązującym brzmieniu nie jest zrozumiały, skoro w dacie, gdy skarżący był członkiem zarządu spółki, nie mogło mieć miejsca otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 814 ze zm.). Zgodnie zaś z ogólną regułą wyrażoną w art. 620 § 1 k.s.h. do oceny skutków zdarzeń prawnych stosuje się przepisy obowiązujące w dniu, w którym zdarzenia te nastąpiły. Skarżący nie powołał w podstawach skargi kasacyjnej przepisów, które w odniesieniu do przepisu art. 299 k.s.h. odstępowałyby od tej ogólnej reguły. Nie doszło również w sprawie do oczywistej nieprawidłowości w postaci odwrócenia ciężaru dowodu, skoro Sady obu instancji stanowczo uznały, że powódka wykazała przesłankę bezskuteczności egzekucji względem spółki (postanowienie o umorzeniu egzekucji), w związku z czym i w związku z powołaniem się przez pozwanego na okoliczności egzoneracyjne wskazane w art. 299 § 2 k.s.h., ciężar ich udowodnienia spoczywał na członkach zarządu. Skarżący nie wykazał również kwalifikowanego naruszenia art. 6 k.c. w związku z art. 204 § 1 k.s.h. oraz w związku z art. 228 pkt 1 k.s.h., zważywszy, że dokumentację księgową spółki próbował zgromadzić Sąd Okręgowy, jej zaś brak nie może obciążać sądu ani innej strony postępowania niż ta, która za jej pomocą zamierzała dowieść faktów, z których wywodziła skutki prawne, w tym wypadku skarżącego, który dowodził braku podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, względnie braku szkody mimo niezłożenia tego wniosku. Również ciężar wykazania, że egzekucja nie została skierowana do składników majątku spółki, z których możliwe było zaspokojenie powódki, obciążał pozwanego. To bowiem on podnosił, że w majątku spółki - pomimo umorzenia w stosunku do niej postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji - znajdowały się przedmioty majątkowe, z których możliwe było zaspokojenie

wierzyciela. Skarżącego obciążał także ciężar wykazania, że nawet zgłoszenie przez niego wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego nie doprowadziłoby do większego zaspokojenia wierzyciela niż w przypadku zaniechania tych czynności. Jak tymczasem wynika z podnoszonych przez samego skarżącego twierdzeń, także w postępowaniu kasacyjnym, do utraty przez spółkę majątku w kwocie około 1 800 000 zł (przejęciu go przez inne osoby lub osobę fizyczną), miało dojść już po jego wystąpieniu z zarządu, co oznacza, że majątek ten w dacie sprawowania przez niego funkcji w zarządzie i spoczywającym na nim obowiązku zgłoszenia wniosku o jej upadłość znajdował się w spółce i mógł być źródłem zaspokojenia wierzycieli w toku postępowania upadłościowego. W tej sytuacji zarzut niewłaściwego zastosowania art. 342 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu pierwotnie ustalonym w dniu 28 lutego 2003 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) oraz w brzmieniu znowelizowanym ustawą z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 53, poz. 434), przez pominięcie kolejności zaspokajania wierzytelności powódki i wierzytelności ZUS w toku ewentualnego postępowania upadłościowego nie mógł być traktowany jako oczywiście uzasadniony i prowadzący do wydania oczywiście wadliwego wyroku.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak sentencji.

jw